Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 20. studenoga 2026.
(OR. en)

15479/26

CULT 138
CULT HERIT 33

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Predmet:	Rezolucija Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o Planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2027. – 2030.

Za delegacije se u prilogu nalazi navedena rezolucija, koju je Vijeće (obrazovanje, mladi, kultura i sport) odobrilo na sastanku 20. studenoga 2026.

PRILOG

Rezolucija Vijeća i predstavnika vlada država članica, koji su se sastali u okviru Vijeća, o Planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2027. – 2030.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE I PREDSTAVNICI VLADA DRŽAVA ČLANICA, KOJI SU SE SASTALI U OKVIRU VIJEĆA,

PONOVO POTVRĐUJUĆI

– dugoročnu stratešku viziju da kultura bude u središtu europskog identiteta, navedenu u Zajedničkoj izjavi „Europa za kulturu – kultura za Europu”, o kojoj su Vijeće Europske unije, Europski parlament i Europska komisija postigli dogovor 18. lipnja 2026.[1],

UVAŽAVAJUĆI

– planove rada EU-a za kulturu i rezultate postignute na temelju njih, u kojima se utvrđuju politički prioriteti na visokoj razini i program za angažman država članica u području kulturne politike na razini Unije koji je usmjeren na budućnost,

POTVRĐUJUĆI

– inherentnu vrijednost kulture kao izvora smisla, nadahnuća, inovacija, ljudske povezanosti, uzajamnog razumijevanja, identiteta i zajednice,

– činjenicu da kulturna i jezična raznolikost Europe čini zajedničko nasljeđe koje bi trebalo njegovati, podupirati i čuvati kako bi koristilo svima,

– središnju ulogu kulture u zaštiti demokracije i promicanju europskih vrijednosti, kao i u poticanju mira, društvene otpornosti, socijalnog dijaloga, uključenosti, socijalne kohezije te zdravlja i dobrobiti svih građana Unije,

[1] C/2026/3440, 25.6.2026.

– ulogu kulture u promicanju rodne ravnopravnosti i potrebu da Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju ravnopravnosti u svim svojim aktivnostima, u skladu s člankom 8. UFEU-a,

– jedinstvenu ulogu kulturnog i kreativnog sektora u ubrzavanju zelene tranzicije zahvaljujući uključivanju održivosti, otpornosti i prilagodbe klimatskim promjenama, u skladu s ciljevima Unije,

– ključnu ulogu kulturnog i kreativnog sektora u stvaranju radnih mjesta diljem Unije te u poticanju rasta, konkurentnosti, inovacija i uključivog održivog razvoja,

– važnost kulture u bilateralnim i multilateralnim vanjskim odnosima i suradnji EU-a, a posebno u njegovu partnerstvu s UNESCO-om i Vijećem Europe,

S OBZIROM NA

– aktualni agresivni rat Rusije protiv Ukrajine, uključujući ciljano uništavanje kulturne baštine, napade na ukrajinski kulturni i kreativni sektor te na njezine umjetnike i kulturne djelatnike,

– aktualne geopolitičke nestabilnosti diljem svijeta, među ostalim u regijama zahvaćenima sukobima, koje predstavljaju znatne prijetnje kulturnoj baštini, umjetnicima i kulturnim djelatnicima te imaju dalekosežne učinke na njih,

– stvarne i neposredne učinke okolišne i klimatske krize na kulturne krajolike i kulturnu baštinu te, u širem smislu, na kulturni i kreativni sektor, pri čemu se Europa, kontinent koji se najbrže zagrijava na planetu, suočava s dosad nezabilježenim gubitkom bioraznolikosti i pogoršanjem ciklusa toplinskih valova, šumskih požara, suše, obilnog snijega, poplava, morskih toplinskih valova i oluja[2],

[2] Vidjeti Izvješće o stanju klime u Europi 2025., https://climate.copernicus.eu0esotc/2025.

– aktualne izazove s kojima se suočavaju demokracije diljem Unije i svijeta, uključujući prijetnje umjetničkoj slobodi i autonomiji kulturnih ustanova, te na aktualne napore usmjerene na pomoć u koordinaciji, mobilizaciji, dopuni i jačanju zajedničkog odgovora Europe na te izazove[3],

– brz razvoj digitalne tehnologije, osobito umjetne inteligencije, koja stvara mogućnosti za potporu kreativnoj praksi te za zaštitu i unapređenje kulturne baštine, ali istodobno uzrokuje zabrinutost zbog prijetnji ljudskoj kreativnosti, kulturnoj i jezičnoj raznolikosti, sigurnosti radnih mjesta, kibernetičkoj sigurnosti, suverenitetu nad podacima, pravednoj naknadi i zaštiti prava intelektualnog vlasništva u kulturnom i kreativnom sektoru,

PODSJEĆAJUĆI NA

– komunikaciju naslovljenu „Kulturni kompas za Europu”, koju je Komisija objavila 12. studenoga 2025.[4],

– Izvješće Komisije od 2. srpnja 2026. o Planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026.,

– političke referentne dokumente navedene u Prilogu II. ovoj Rezoluciji,

SLAŽU SE S

– podupiranjem jačanja europske kulturne suradnje, promicanjem kulturne i jezične raznolikosti te osiguravanjem europske dodane vrijednosti, uzimajući u obzir aktualni kulturni, društveni, gospodarski, sigurnosni i politički kontekst te poštujući načela supsidijarnosti i proporcionalnosti,

---

3 Vidjeti Europski štit za zaštitu demokracije: za jača i otpornija demokratska društva.
4 Dok. 15410/25.

– područjima djelovanja za razdoblje 2027. – 2030., koja su nadahnuta ključnim smjernicama Kulturnog kompasa za Europu 2025., a to su:

a) jačanje europskih vrijednosti, kulturnih prava i umjetničke slobode;

b) osnaživanje umjetnika i kulturnih djelatnika te potpora ljudima i društvu;

c) kultura i konkurentnost, otpornost, inovacije, održivost i kohezija;

d) međunarodni kulturni odnosi i partnerstva;

POZIVAJU DRŽAVE ČLANICE DA

– razmotre, prema potrebi, područja na koja je usmjeren taj plan rada pri razvoju vlastite nacionalne politike u području kulture i mogućnosti za suradnju među državama članicama koje proizlaze iz tih područja,

POZIVAJU EUROPSKU KOMISIJU DA

– do lipnja 2030. pripremi izvješće o provedbi Plana rada EU-a za kulturu za razdoblje 2027. – 2030. na temelju dobrovoljnih doprinosa država članica EU-a,

– redovito izvješćuje Vijeće o provedbi Plana rada za kulturu za razdoblje 2027. – 2030. i njegovih posebnih djelovanja, prema potrebi, kako bi se državama članicama omogućilo da zadrže opći pregled napretka i ishoda, te pritom surađuje s državama članicama kako bi se osigurala odgovarajuća vidljivost i pristupačnost ishoda za kulturni sektor i građane.

I. PODRUČJA DJELOVANJA

a) Jačanje europskih vrijednosti, kulturnih prava i umjetničke slobode

Društvena, kulturna i geopolitička kretanja u razdobljima trajanja prethodnih planova rada za kulturu istaknula su stratešku ulogu kulture u promicanju europskih vrijednosti, jačanju demokracije i izgradnji snažnijih i otpornijih društava. Djelovanjima u okviru Plana rada za razdoblje 2027. – 2030. trebalo bi dodatno ojačati razumijevanje kulturnih prava i svijest o njima kako bi se poboljšali pristup kulturi i sudjelovanje u njoj te sloboda umjetničkog izražavanja i stvaranja.

Pristup kulturi i sudjelovanje u njoj i dalje su temeljni stupovi kulturnih prava kako su priznata u relevantnim instrumentima za ljudska prava[5]. Planom rada trebalo bi podupirati koordinirano djelovanje Unije za promicanje uključivog sudjelovanja u kulturi i kulturnoj baštini, materijalnoj i nematerijalnoj, te digitalnim kulturnim dobrima. Kulturne ustanove, među ostalim knjižnice, muzeji, kazališta, kina i lokaliteti baštine, kao i visokokvalitetna životna okruženja promiču demokratsko sudjelovanje i građanski angažman, čime se istodobno jačaju kulturna i društvena središta u zajednici. To je posebno važno za mlade i starije osobe, ruralne i udaljene zajednice, uključujući one u najudaljenijim regijama Unije, osobe s invaliditetom i marginalizirane skupine.

---

5 Vidjeti na primjer Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Međunarodni pakt o gospodarskim, socijalnim i kulturnim pravima.

Prijetnje umjetničkoj slobodi u njihovim brojnim oblicima i dalje su jedan od ključnih problema u kulturnom i kreativnom sektoru[6]. Dionici su pozvali na donošenje mjera kao odgovor na te prijetnje, među ostalim na razvoj pouzdanih pokazatelja i praćenje umjetničke slobode za pojedinu zemlju. Trebalo bi ojačati suradnju s Vijećem Europe i UNESCO-om kako bi se poduprle postojeće inicijative, razvile buduće zajedničke inicijative i izbjeglo udvostručavanje.

Plan rada trebao bi doprinijeti većoj osviještenosti o načelima i vrijednostima ugrađenima u europsku kulturnu baštinu, koji čine zajednički izvor sjećanja, razumijevanja, identiteta, dijaloga, kohezije i kreativnosti.

b) Osnaživanje umjetnika i kulturnih djelatnika te potpora ljudima i društvu

Jačanje statusa, radnih uvjeta i prekogranične mobilnosti umjetnika i djelatnika u kulturnom i kreativnom sektoru, uz istodobno poštovanje uloge i autonomije socijalnih partnera, i dalje je jedan od glavnih prioriteta kulturnih politika u Uniji te je ključno za zaštitu održivosti i povećanje učinka kulturnog i kreativnog sektora. Umjetnici i kulturni djelatnici imaju pravo na poštene, pravedne, zdrave i sigurne radne uvjete, a pravedna naknada i odgovarajući radni uvjeti također pomažu u održavanju umjetničke slobode te kulturne i jezične raznolikosti. Olakšavanje mobilnosti diljem Europe ključno je za poticanje umjetničke i kreativne suradnje, podupiranje mogućnosti za razvoj karijere i osiguravanje optjecaja kulturnih djela.

---

[6] Vidjeti na primjer Izvješće Komisije o Planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026.

Plan rada za razdoblje 2027. – 2030. temelji se na dosadašnjem zajedničkom radu Europe usmjerenom na zaštitu statusa umjetnika i osiguravanje pravedne naknade umjetnicima i djelatnicima u kulturnom i kreativnom sektoru na nacionalnoj i regionalnoj razini. Kako bi se osigurao kontinuitet, trebalo bi uzeti u obzir preporuke navedene u izvješću skupine za otvorenu metodu koordinacije (OMK) iz 2023. naslovljenom „The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals" (Status i radni uvjeti umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika), među ostalim pregledom stanja i razmjenom najboljih praksi. Planom rada trebao bi se poduprijeti i doprinos Vijeća razvoju budućih političkih inicijativa u tom području, među ostalim pravodobnim doprinosima Povelji EU-a o umjetnicima[7].

Nesigurnost rada te rodne razlike i razlike u zastupljenosti i dalje negativno utječu na dobrobit umjetnika i djelatnika u kulturnom i kreativnom sektoru, što je pitanje kojem bi se trebalo posvetiti i tijekom tog razdoblja. Povećat će se i važnost usavršavanja i osposobljavanja umjetnika i djelatnika u kulturnom i kreativnom sektoru, među ostalim u području tradicionalnih vještina i obrta te novih digitalnih tehnologija, jer tehnološke i gospodarske promjene i dalje utječu na taj sektor. Druga važna pitanja uključuju poboljšanje kulturnog i umjetničkog obrazovanja te filmske i medijske pismenosti s pomoću formalnog, neformalnog i informalnog učenja u okviru cjeloživotnog učenja.

Osim toga, Planom rada nastoji se nastaviti suradnja na razini EU-a u području kulture i zdravlja, čime se potiče uloga kulture u promicanju dobrobiti, kvalitete života, mentalnog i socijalnog zdravlja te otpornosti zajednice. Nadovezujući se na izvješće skupine za OMK iz 2025. naslovljeno „Culture and Health – Time to Act" (Kultura i zdravlje – vrijeme je za djelovanje), tim će se radom poduprijeti izrada smjernica EU-a o kulturi, zdravlju i dobrobiti[8].

---

7 Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

8 Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

c) Kultura, konkurentnost, otpornost, inovacije, održivost i kohezija

Europski kulturni i kreativni sektor ključan je za konkurentnost, zapošljavanje i inovacije Unije. Međutim, suočava se s dosad nezabilježenim gospodarskim i tehnološkim izazovima. U vrijeme znatne gospodarske nesigurnosti, inflacije i pritiska na nacionalne proračune Planom rada za razdoblje 2027. – 2030. trebalo bi promicati strateška ulaganja u kulturni i kreativni sektor. Uz uključivanje kulture u javno financiranje, među ostalim u mehanizme financiranja Unije, poseban naglasak mogao bi se staviti na inovativne pristupe financiranju, uključujući filantropiju, javno-privatna partnerstva i druge mehanizme za iskorištavanje privatnog kapitala. Potpora razvoju i razmjeni najboljih praksi u području inovativnih financijskih alata i uključivanje širokog raspona dionika na različitim područjima, među ostalim u regijama s ograničenim kapacitetima i najudaljenijim regijama, bit će važni za podizanje svijesti o mogućnostima, kao i za jačanje suradnje. Održiva i predvidljiva ulaganja u kulturu i dalje su ključna za očuvanje kulturne i jezične raznolikosti, kulturne baštine, umjetničke slobode i dugoročne otpornosti kulturnog i kreativnog sektora.

U razdoblju 2027. – 2030. Europa mora raditi na odgovoru na učinak umjetne inteligencije, posebno generativne umjetne inteligencije, na kulturni i kreativni sektor, pri čemu treba uspostaviti ravnotežu između mogućnosti koje umjetna inteligencija pruža i potencijalnih prijetnji. To uključuje učinke na ljudsku kreativnost, zapošljavanje, pravednu naknadu, poslovne modele, konkurentnost, upotrebu podataka, autorska i srodna prava, transparentnost, dostupnost, mogućnost otkrivanja, jezičnu raznolikost i isticanje europskog sadržaja. Kako bi se odgovorilo na te učinke potrebna je modernizacija infrastrukture za autorska prava[9]. Kontinuirana razmjena među državama članicama, koju podupiru dijalozi o politikama, aktivnosti strateškog predviđanja i angažman dionika, bit će ključna za praćenje razvoja u tom području koje se brzo razvija, utvrđivanje odgovarajućih odgovora politika i izbjegavanje udvostručavanja rada u okviru drugih pripremnih tijela Vijeća, pri čemu se trebaju poštivati područja stručnosti i nadležnosti. Planirana Strategija za umjetnu inteligenciju za kulturni i kreativni sektor[10] temeljit će se na savjetovanju s državama članicama.

---

[9] Infrastrukturu za autorska prava trebalo bi tumačiti kao „skup pravila, tehnologija i institucija koji oblikuju prakse upravljanja podacima u kreativnim industrijama”.

[10] Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu koja se temelji na Strategiji za primjenu umjetne inteligencije.

Potrebno je daljnje koordinirano djelovanje kako bi se unaprijedile dostupnost i usporedivost europskih podataka o kulturi te poboljšali praćenje i evaluacija gospodarskog, okolišnog i socijalnog učinka kulturnog i kreativnog sektora na šire gospodarstvo i društvo. Plan rada trebao bi doprinijeti razvoju planiranog Centra EU-a za podatke o kulturi[11].

Potreban je i odgovor na kontinuirani učinak klimatske krize na europski kulturni sektor i sektor baštine, kao i na druge aktualne sukobe i krize izazvane ljudskim djelovanjem. Kultura i kulturna baština trebale bi se i dalje na odgovarajući način uzimati u obzir u relevantnim strategijama i međusektorskoj suradnji u okviru Unijina pristupa pripravnosti, među ostalim u Zajedničkoj komunikaciji o Strategiji Unije pripravnosti. Planom rada istodobno bi se trebala ojačati suradnja u pogledu pripravnosti na rizike, sprečavanja rizika i upravljanja njima, srednjoročne i dugoročne prilagodbe klimatskim promjenama te odgovora na hitne situacije u kulturnom i kreativnom sektoru, kao i obnove i oporavka kulturne baštine. Trebala bi se unaprijediti upotreba digitalizacije s ciljem očuvanja kulture i baštine, uključujući audiovizualne arhive.

Potpora očuvanju, zaštiti, obnovi i promicanju materijalne i nematerijalne kulturne baštine, uključujući podvodnu kulturnu baštinu, i dalje je ključna za poticanje socijalne kohezije i održivog razvoja zajedničkog europskog identiteta. Napori usmjereni na borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima i zaštitu kulturne baštine od uništenja uzrokovanog prirodnim katastrofama, klimatskim promjenama, sukobima, krađom iz kulturnih ustanova i ljudskom intervencijom zahtijevaju kontinuiranu suradnju, razmjenu znanja i integraciju u šire mjere odgovora i pripravnosti na sukobe i krize.

[11] Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

Kulturni i kreativni sektor trebalo bi poticati u naporima koje ulaže u nastavak zelene tranzicije i povećanje održivosti, među ostalim s pomoću infrastrukture otporne na klimatske promjene, održivih proizvodnih procesa i smanjenja emisija stakleničkih plinova.

Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti kvaliteti izgrađenog okoliša i ulozi koju arhitektonski sektor ima kako bi se to postiglo, u skladu s Novim europskim Bauhausom[12]. Kulturni i kreativni sektor također bi trebalo prepoznati kao pokretača promjena koji doprinosi promicanju okolišne odgovornosti i održivosti. U tom bi se kontekstu Plan rada trebao temeljiti na preporukama iz izvješća skupine za OMK iz 2025. naslovljenog „Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living" (Kreativne promjene: osnaživanje kulture za održiv život).

Osim toga, Planom rada trebala bi se poticati suradnja na razvoju politika u određenim kulturnim i kreativnim podsektorima kao što su audiovizualni sektor (uključujući film, televiziju, videoigre i multimediju), glazbeni sektor, knjižnični sektor, sektor izdavaštva i knjiga, sektor kreativne mode i dizajna, arhitektonski sektor i sektor kulturne baštine, s ciljem jačanja konkurentnosti, otpornosti, inovacija i održivosti.

[12] Također u skladu s radom skupine stručnjaka država članica za OMK na ulaganju u visokokvalitetnu arhitekturu i životno okruženje za sve (2021.).

d) Međunarodni kulturni odnosi i partnerstva

Plan rada trebao bi biti usmjeren na ulogu kulture u vanjskom djelovanju i diplomaciji Unije, nadovezujući se na preporuke iz izvješća skupine za OMK o upravljanju međunarodnim kulturnim odnosima „From soft power to Deep Power: EU Governance of ICR in a Changing World" (Od meke sile do tvrde sile: upravljanje EU-a međunarodnim kulturnim odnosima u svijetu koji se mijenja). Djelovanjima u okviru Plana rada trebao bi se podupirati dosljedan pristup međunarodnim kulturnim odnosima i osigurati sudjelovanje država članica u pripremi i provedbi EU-ova strateškog pristupa međunarodnim kulturnim odnosima.

Većom suradnjom s Vijećem Europe, UNESCO-om i drugim relevantnim multilateralnim partnerima može se potaknuti suradnja i izbjeći udvostručavanje rada na zajedničkim prioritetima. S obzirom na trenutačne geopolitičke nestabilnosti, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti zaštiti kulture i kulturne baštine u regijama pogođenima sukobima. Budući da se u Ukrajini nastavljaju ciljani napadi na kulturnu baštinu, kreativnu infrastrukturu i umjetnike, a sukobi u drugim dijelovima svijeta i dalje utječu na kulturni život, države članice trebale bi nastaviti pružati koordinirani odgovor u skladu s inicijativama kao što su pristup Tima Europa za kulturnu baštinu u Ukrajini i druge relevantne mjere[13].

Zaključni dokument konferencije MONDIACULT 2025. pruža jasan plan za zajedničko globalno djelovanje s ciljem promicanja uloge kulture u održivom razvoju i oblikovanja razvojnog programa za razdoblje nakon 2030. Djelovanjima u okviru Plana rada trebala bi se poduprijeti ta vizija i razraditi zajednički doprinosi relevantnim raspravama kako bi se ojačala uloga kulture kao pokretača održivog razvoja, među ostalim nastavkom rada na ostvarenju tih ciljeva na konferenciji MONDIACULT 2029. i sudjelovanjem u drugim relevantnim međunarodnim procesima.

[13] Vidjeti u tom kontekstu točku 13. zaključaka Europskog vijeća od 18. i 19. lipnja 2026. (EUCO 8/26).

II. PROVEDBA I METODE RADA

Nadovezujući se na Zajedničku izjavu „Europa za kulturu – kultura za Europu”, u Planu rada za kulturu za razdoblje 2027. – 2030. utvrđuju se zajednički izazovi država članica u području kulturne politike i omogućuje suradnja i razmjena među državama članicama. To uključuje, ali nije ograničeno na, utvrđivanje prioriteta koje predsjedništva Vijeća trebaju razmotriti i koji će poslužiti kao temelj za rasprave na razini Vijeća. Planom rada trebao bi se olakšati strukturirani angažman i doprinos država članica ključnim glavnim mjerama navedenima u Kulturnom kompasu.

U Planu rada navode se teme za diskusije i rasprave na odgovarajućim razinama tijekom obuhvaćenog razdoblja, kao i ključne teme za redovito preispitivanje na razini radne skupine u Odboru za poslove u kulturi.

U njemu se navode i drugi aranžmani za koordiniranu suradnju dužnosnika i stručnjaka na razini EU-a, uključujući aktivnosti uzajamnog učenja, preglede stanja i skupine za OMK.

Preispitivanje i fleksibilnost

Održavanje fleksibilnosti i prilagodljivosti u odredbama i provedbi Plana rada EU-a za kulturu ključno je kako bi se odgovorilo na potrebe kulturnog i kreativnog sektora u zahtjevnom i promjenjivom političkom, društvenom i gospodarskom okružju. Stoga će na kraju svakog trija predsjedništava tijekom vremenskog okvira tog plana rada aktualno predsjedništvo olakšavati raspravu u Odboru za poslove u kulturi kako bi se pružile neformalne ažurirane informacije o djelovanjima predviđenima u Planu rada. U okviru tog neformalnog preispitivanja razmotrit će se ostvareni napredak i učinak poduzetih djelovanja te se mogu predložiti prilagodbe naknadnih djelovanja s obzirom na postignute rezultate i/ili razvoj relevantnih politika na razini EU-a ili na nacionalnoj razini.

To ne sprečava druga predsjedništva da, prema potrebi, olakšavaju daljnja neformalna preispitivanja.

Uključivanje

Bolja koordinacija i suradnja između kulturne politike i drugih foruma EU-a i nacionalnih foruma za oblikovanje politika i dalje je ključna. Uključivanje kulturne politike i koordinirano djelovanje ključni su za iskorištavanje potencijala kulture za poticanje društvenog napretka. Planom rada stoga se nastoji poboljšati međusektorska suradnja i učenje s relevantnim institucijama. To uključuje suradnju na stručnoj razini, tješnju interakciju među različitim pripremnim tijelima Vijeća i povećanu suradnju s relevantnim dionicima.

III. DJELOVANJA

A. Dijalozi o politikama – umjetna inteligencija i kulturni i kreativni sektor

Cilj: podupirati suradnju u području politika i razmjenu informacija o mogućnostima i izazovima koje predstavlja umjetna inteligencija, uključujući razmjenu iskustava o nacionalnim mjerama, kao i praktične smjernice i izgradnju kapaciteta za kulturni i kreativni sektor, te doprinijeti razvoju i provedbi buduće Strategije EU-a za umjetnu inteligenciju za kulturni i kreativni sektor.

Obrazloženje: Umjetna inteligencija podrazumijeva znatne izazove i mogućnosti za kulturni i kreativni sektor. Među ključnim su pitanjima koja su utvrdile države članice etičko, održivo i odgovorno treniranje i upotreba umjetne inteligencije usmjereni na čovjeka; poštovanje autorskog prava i srodnih prava; transparentnost pri upotrebi zaštićenog sadržaja; zapošljavanje i uvjeti rada; pravedna naknada u kulturnom i kreativnom sektoru; kulturna i jezična raznolikost; utjecaj umjetne inteligencije na kreativnu praksu, kao i podataka o kulturi kao resursa za umjetnu inteligenciju i inovacije. Iako se neka od tih pitanja sagledavaju u okviru drugih inicijativa politika, mnoga pitanja povezana s umjetnom inteligencijom trebalo bi razmotriti u predstojećoj Strategiji za umjetnu inteligenciju za kulturni i kreativni sektor. Osim toga, u Planu rada za razdoblje 2027. – 2030. predlaže se niz ciljanih dijaloga o politikama kako bi se riješila različita, nova pitanja povezana s umjetnom inteligencijom i kulturnim i kreativnim sektorom te u doba umjetne inteligencije pružila potpora kreativnosti, inovacijama i raznolikosti usmjerenima na čovjeka. S obzirom na brz razvoj umjetne inteligencije, fleksibilni, ali redoviti dijalozi o politikama mogu pružiti prilagodljivu strukturu za usmjerene i prilagodljive razmjene i intervencije o aktualnim pitanjima umjetne inteligencije tijekom razdoblja obuhvaćenog Planom rada.

Političke i stručne rasprave trebale bi se temeljiti na iskustvima, najboljoj praksi i preporukama iz dijaloga o politikama. Potpuni popis posebnih tema trebao bi biti prilagodljiv kako bi se moglo odgovoriti na nova pitanja.

Među okvirnim temama mogu biti, ne ograničavajući se na njih:

1. Umjetna inteligencija i kulturna i jezična raznolikost

Cilj: razmotriti mjere koje se odnose na utjecaj umjetne inteligencije na kulturnu i jezičnu raznolikost, sudjelovanje u kulturnom životu u digitalnom okruženju, dostupnost i mogućnost otkrivanja različitih europskih sadržaja.

Očekivani rezultati: prijedlozi, ideje i preporuke o tome kako zaštititi i poboljšati kulturnu raznolikost na internetu i promicati sudjelovanje regionalnih i manjinskih jezika u sustavima umjetne inteligencije, te pitanja povezana s dostupnošću i mogućnošću otkrivanja raznolikog sadržaja. Nalazi bi se trebali temeljiti na širem razvoju Strategije za umjetnu inteligenciju za kulturni i kreativni sektor i nadopunjavati ga te bi trebali doprinijeti aktualnim globalnim raspravama u okviru međunarodnih foruma za kulturnu politiku, uključujući one održane u okviru Konvencije UNESCO-a iz 2005.

2. Umjetna inteligencija i zapošljavanje u kulturnom i kreativnom sektoru

Cilj: razmotriti mogući učinak na gubitak i preobrazbu radnih mjesta i zapošljavanje u kulturnom i kreativnom sektoru, radne uvjete, pravednu naknadu, ljudsku kreativnost, potrebe za vještinama, kritičko razmišljanje i pismenost u području umjetne inteligencije.

Očekivani rezultati: istorazinska ocjena / prikupljanje dokaza o utjecaju umjetne inteligencije na tržište rada i razmatranje novih odgovora politika.

3. Druga nova pitanja povezana s umjetnom inteligencijom

Mogući dodatni dijalozi o politikama u području umjetne inteligencije i kulturnog i kreativnog sektora mogli bi olakšati razmjenu informacija o drugim novim pitanjima, među ostalim u vezi s relevantnim inicijativama donesenima na nacionalnoj razini, kao i ključnim prioritetima za djelovanje utvrđenima u Strategiji EU-a za umjetnu inteligenciju za kulturni i kreativni sektor. Moguće teme mogu uključivati:

- umjetničko obrazovanje, vještine i osposobljavanje u doba umjetne inteligencije,
- sektorske odgovore na utjecaj umjetne inteligencije (uključujući utjecaj umjetne inteligencije na audiovizualni sektor, videoigre, glazbu, dizajn, izdavaštvo i europski knjižni sektor, knjižnice, muzeje i kulturnu baštinu ili druge),
- mogućnosti i dobre prakse u upotrebi umjetne inteligencije za kreativnost, kulturnu proizvodnju, širenje kulture i pristup kulturi,
- podatke o kulturi kao resurs za umjetnu inteligenciju i inovacije koji odražava europske vrijednosti i promiče kulturnu i jezičnu raznolikost.

B. Aktivnosti uzajamnog učenja / radionice

i. Aktivnosti uzajamnog učenja

U Izvješću Komisije o Planu rada za razdoblje 2023. – 2026. istaknut je interes država članica za veću primjenu aktivnosti uzajamnog učenja. Riječ je o dobrovoljnim razmjenama na stručnoj razini pod vodstvom država članica, koje zemljama sudionicama pružaju praktičan okvir za razmjenu iskustava, usporedbu pristupa politikama i utvrđivanje najboljih praksi. U okviru aktivnosti uzajamnog učenja mogu se, prema potrebi, izrađivati sažeta izvješća i praktične preporuke. Aktivnosti uzajamnog učenja trebale bi ostati fleksibilne i odgovarati na nove izazove. Među njima mogu biti:

- *status umjetnika i kulturnih djelatnika*: razmjena iskustava o temama koje utječu na kulturni i kreativni sektor, kao što su radni uvjeti, pravedna naknada, rodne razlike i razlike u zastupljenosti, prepreke prekograničnoj mobilnosti ili daljnje postupanje u vezi s prethodnim preporukama skupine za OMK[14],

- *kreativna moda*: razmjena najboljih praksi o strukturnim izazovima s kojima se suočava kreativna moda kao zaseban kulturni i kreativni sektor, uključujući tranziciju prema održivosti, pristup financiranju, vještine i prijenos obrta,

- *dugoročno očuvanje digitalne kulturne baštine*: razmjena najboljih praksi s mogućnošću razvoja zajedničkih rješenja i alata za dugoročno prekogranično očuvanje različitih oblika digitalne kulturne baštine u EU-u, uključujući, među ostalim, audiovizualnu, tekstualnu, vizualnu i izgrađenu baštinu, s ciljem poboljšanja pripravnosti i otpornosti, uključujući kibernetičku otpornost, u kulturnom i kreativnom sektoru,

[14] Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) naslovljeno „The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals” (Status i radni uvjeti umjetnika te kreativnih i kulturnih djelatnika) (2023.).

- *pristup kulturi i sudjelovanje u kulturi*: razmjena najboljih praksi za podupiranje pristupa kulturi i kulturnoj baštini i sudjelovanja u njima, posebno za nedovoljno zastupljene skupine, osobe s invaliditetom, mlade i starije osobe te osobe koje žive u ruralnim i udaljenim područjima.

Moguće dodatne teme aktivnosti uzajamnog učenja mogle bi uključivati obrazovanje u području kulture i umjetnosti, uključujući filmsko obrazovanje; ugrožene umjetnike; demokratsku otpornost i europsko sjećanje; živu baštinu, tradicionalne obrte i nematerijalnu kulturnu baštinu; knjižnice, izdavaštvo i europski knjižni sektor; dizajn, arhitekturu i visokokvalitetna životna okruženja; audiovizualni i filmski sektor; glazbeni sektor; nezakonitu trgovinu kulturnim dobrima i podvodnu kulturnu baštinu.

ii. Radionice

Radionice su razmjene pod vodstvom Komisije koje okupljaju države članice, stručnjake i dionike, prema potrebi. Njihova tema može biti:

- *kultura i zdravlje:* razmjena najboljih praksi o aktualnoj suradnji između sektora kulture i zdravlja i dobrobiti, uključujući doprinose budućim smjernicama EU-a o kulturi, zdravlju i dobrobiti[15].

[15] Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

C. Skupine za otvorenu metodu koordinacije (OMK)

Cilj: olakšati strukturiranu stručnu suradnju i razvoj praktičnih preporuka za oblikovanje politika na razini Unije i, prema potrebi, na nacionalnoj razini.

i. *Promicanje financiranja kulture: poticanje ulaganja u kulturni i kreativni sektor*

Obrazloženje: odgovarajuće financiranje kulture ključno je za osiguravanje snažnijeg i konkurentnijeg kulturnog sektora. Međutim, proračuni za kulturu pod stalnim su pritiskom diljem Europe.

Cilj: ta skupina za OMK razmotrit će financiranje kulture i izraditi preporuke za države članice i institucije EU-a o tome kako dodatno promicati upotrebu inovativnih financijskih alata te poticati privatne, filantropske i druge izvore i mehanizme financiranja i suradnje i upravljati njima, u skladu s načelom supsidijarnosti. To uključuje ispitivanje načina na koji se kulturni i kreativni sektor može ojačati stvaranjem poticajnog okruženja za povećanje financiranja te načina na koji kulturne ustanove i djelatnici mogu najbolje upravljati svojim razvojem i otkloniti sve povezane rizike. Skupina za OMK razmotrit će i kako se financiranje kulture može horizontalno ugraditi u različite instrumente financiranja, čime kultura može imati koristi od istraživanja, poduzetništva, mobilnosti, međunarodnog razvoja i drugog. Skupina za OMK trebala bi okupiti stručnjake za kulturnu politiku i stručnjake za javne i privatne mehanizme financiranja. Trebala bi razmotriti i novi rad UNESCO-a na izradi smjernica i preporuka za financiranje kulture, među ostalim pozivanjem relevantnih stručnjaka iz UNESCO-a da sudjeluju u skupini.

Ta nova skupina za OMK nastojat će preispitati i nadograditi nalaze i preporuke iz izvješća iz 2015. naslovljenog „Towards More Efficient Financial Ecosystems: Innovative Instruments to Facilitate Access to Finance for the Cultural and Creative Sectors” (Prema učinkovitijim financijskim ekosustavima: inovativni instrumenti za olakšavanje pristupa financiranju za kulturni i kreativni sektor). Temeljit će se i na iskustvima i resursima iz projekta Creative FLIP (Financiranje, učenje, inovacije i prava intelektualnog vlasništva za kulturni i kreativni sektor i industrije).

Tom će se aktivnošću skupine za OMK doprinijeti planiranim smjernicama EU-a za strateška ulaganja u kulturu[16] i istraživanju inovativnih investicijskih alata za privlačenje privatnog kapitala, uključujući dobrotvorne donacije, u suradnji s relevantnim financijskim institucijama.

Očekivani rezultati: stručno izvješće u kojem se iznose ključne preporuke za uključivanje kulture u međusektorske mehanizme financiranja i razvoj poticajnog okruženja za javno i privatno financiranje kulture.

ii. Kultura i baština u pripravnosti i odgovoru na krize i katastrofe

Obrazloženje: u sve nestabilnijem globalnom geopolitičkom kontekstu kultura i baština prečesto su izloženi sukobima i nestabilnosti. Ti napadi mogu biti u različitim oblicima i uključivati izravne napade na kulturnu infrastrukturu i lokalitete kulturne baštine. U aktualnom agresivnom ratu Rusije protiv Ukrajine nastavlja se isticati ciljano uništavanje kulture i baštine kao namjerne taktike tzv. kulturnog ratovanja, osmišljene za podrivanje i uništavanje kulturnog identiteta. Eskalirajući obrazac ekstremnih vremenskih uvjeta, uključujući poplave, toplinske valove i šumske požare, potaknut klimatskom krizom, također predstavlja znatan rizik od kriznih situacija za kulturu i lokalitete baštine diljem Unije te zahtijeva promišljanje, analizu i konkretna, koordinirana međusektorska djelovanja u području pripravnosti prije takvih događaja. Osim toga, krađe iz muzeja i drugih kulturnih ustanova sve su veća prijetnja integritetu kulturne baštine u nizu država članica.

[16] Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

Cilj: Europa je iz svojeg odgovora na nedavne krize naučila da se djelovanjima EU-a mogu dopuniti bilateralne inicijative koje poduzimaju države članice te da ona mogu pružiti vrijedan doprinos i predložak za pripravnost na krize, upravljanje rizicima i odgovor na hitne situacije u kulturnom sektoru i sektoru baštine. Skupina za OMK trebala bi razmotriti mehanizme ranog upozoravanja i hitnog odgovora, zaštitu, očuvanje i obnovu kulture i baštine te najbolje prakse u pogledu sigurnosnih mjera protiv krađe iz muzeja i drugih kulturnih ustanova. Inicijative kao što je pristup Tima Europa za kulturnu baštinu u Ukrajini, kojima se odgovara na napade na kulturu i uključivanje zaštite kulturne baštine u okvire Unije za civilnu zaštitu, pružaju koordiniran, učinkovit i prilagodljiv pristup. U Strategiji EU-a za Uniju pripravnosti predlaže se niz djelovanja u skladu s pristupom koji obuhvaća sve opasnosti, cijelo društvo i sve dijelove vlade. Okupljanjem stručnjaka za politiku kulture i baštine te stručnjaka za pripravnost i odgovor na krize i katastrofe, ta skupina za OMK nastojat će dati preporuke za dinamičan, prilagodljiv i učinkovit model za koordinaciju odgovora EU-a na prijetnje zajedničkoj kulturnoj baštini, uzimajući pritom u obzir postojeće okvire i alate za pripravnost i odgovor na krize i katastrofe na razini EU-a. Skupina za OMK trebala bi se baviti pripravnošću na krize i katastrofe, upravljanjem rizicima i odgovorima na hitne situacije za materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu, uzimajući pritom u obzir digitalne tehnologije očuvanja, ako je primjenjivo.

Očekivani rezultati: stručno izvješće u kojem se navode ključne preporuke i alati za pripravnost kulturne baštine na krize i katastrofe i upravljanje rizicima kako bi se razvio strateški usmjereniji, brži, učinkovitiji i prilagodljiviji pristup zaštiti kulture te materijalne i nematerijalne baštine.

iii. Umjetnička sloboda: jačanje kapaciteta za zaštitu umjetničke slobode

Obrazloženje: s obzirom na ulogu kulture i umjetnosti u očuvanju europskih vrijednosti i demokratske otpornosti, posebno je važno jačanje umjetničke slobode. Umjetnička sloboda omogućuje slobodno i pluralističko izražavanje, dijalog i građansko sudjelovanje. Nadalje, u savjetovanju s državama članicama i dionicima iz kulturnog i kreativnog sektora u vezi s Planom rada umjetnička sloboda prepoznata je kao jedan od ključnih problema, s obzirom na to da su umjetnici i kulturni djelatnici sve izloženiji izravnim i neizravnim pritiscima.

Cilj: za tu bi se aktivnost u skupini za OMK trebali okupiti stručnjaci za kulturnu politiku, ljudska prava ili pravosudnu politiku u suradnji s predstavnicima relevantnih međunarodnih organizacija, uključujući Vijeće Europe i UNESCO, koji već provode aktivnosti izvješćivanja i mapiranja te utvrđuju standarde politike u tom području. Skupina za OMK trebala bi olakšati razmjenu o postojećim okvirima, inicijativama i dobrim praksama na nacionalnoj i multilateralnoj razini te razmotriti mjere za zaštitu umjetničke slobode i promicanje poticajnih okruženja za umjetničko stvaralaštvo. Skupina za OMK trebala bi sagledati postojeće pristupe praćenju umjetničke slobode i izvješćivanju o njoj na nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj razini te utvrditi nedostatke koji ometaju razvoj učinkovitih odgovora politika za zaštitu umjetničke slobode. Takvim bi se radom trebalo nastojati dopuniti postojeće inicijative Vijeća Europe, UNESCO-a, relevantnih organizacija civilnog društva i akademske zajednice te izbjeći njihovo udvostručavanje. Skupina za OMK trebala bi razmotriti i kako djelovanja Vijeća u području umjetničke slobode mogu pružiti dodanu vrijednost i doprinijeti širim ciljevima kulturne politike, među ostalim izradom izvješćâ o stanju kulture[17].

Ciljni rezultati: stručno izvješće koje se temelji na postojećim međunarodnim pristupima i okvirima, posebno onima Vijeća Europe i UNESCO-a, u kojem se navode dobre prakse i moguće preporuke za poboljšanje sposobnosti i kapaciteta za zaštitu i jačanje umjetničke slobode te utvrđuju mogućnosti za buduće zajedničke inicijative s Vijećem Europe i UNESCO-om.

[17] Inicijativa Komisije u okviru Kulturnog kompasa za Europu.

D. Mreže i razmjene stručnjaka

i. Mreža Centra EU-a za podatke o kulturi

Obrazloženje: potreban je kontinuirani rad na razvoju sposobnosti prikupljanja, istraživanja i praćenja podataka u području kulture u cijeloj Uniji. U Zajedničkoj izjavi navodi se zajednička obveza rada „na inicijativama za poboljšanje dostupnosti pouzdanih i usporedivih podataka o kulturi kako bi se podržao razvoj kulturnih politika utemeljenih na dokazima”. U skladu s time Komisija se obvezala na razvoj novog Centra EU-a za podatke o kulturi.

Cilj: državama članicama i Komisiji pružiti forum za razmjenu najboljih praksi, testiranje ideja i uklanjanje nedostataka u mjerenju kulturnog i kreativnog sektora na razini EU-a, zajedno sa stručnjacima u tom području, kako bi se prema potrebi postigla veća usklađenost i uskladio rad na kulturnim podacima. Aktivnosti mreže bit će komplementarne s postojećim radom na službenoj statistici i trebale bi podupirati oblikovanje politika na temelju dokaza, među ostalim dobrovoljnom razmjenom praksi o zajedničkim parametrima, interoperabilnosti i odgovornom upravljanju podacima. Povezane aktivnosti trebalo bi također upotrijebiti u razvoju Centra EU-a za podatke o kulturi. O ciljevima i nadležnosti mreže trebalo bi prije početka njezinih aktivnosti raspravljati u okviru Odbora za poslove u kulturi.

Očekivani rezultat: mreža stručnjaka iz država članica koji bilateralno ili multilateralno rade na dobrovoljnoj i *ad hoc* osnovi na mjerenju i analizi kulture i kulturnog i kreativnog sektora.

ii. Sastanci visokih dužnosnika o međunarodnim kulturnim odnosima

Obrazloženje: uzimajući u obzir preporuke skupine za OMK o upravljanju međunarodnim kulturnim odnosima, redoviti sastanci visokih dužnosnika o međunarodnim kulturnim odnosima mogu se održavati svakih šest mjeseci u okviru ovlasti predsjedništva, na dobrovoljnoj osnovi. Druga je opcija da neformalni odbor za potporu sastanku visokih dužnosnika koji se sastoji od zainteresiranih država članica pomogne osigurati kontinuitet između sastanaka visokih dužnosnika tako što organizira sastanke i olakšava planiranje budućih tema i dnevnih redova. Taj bi odbor trebali činiti stručnjaci za kulturu i vanjske odnose iz zainteresiranih država članica te iz službi Komisije i ESVD-a, prema potrebi, koji djeluju i u području kulture i u području vanjskih poslova, kako bi se uzelo u obzir zajedničko područje politike međunarodnih kulturnih odnosa.

Očekivani rezultat: redoviti sastanci za potporu kontinuitetu, strateškom planiranju i koordinaciji politika za međunarodne kulturne odnose.

E. Daljnje postupanje u vezi s prethodnim OMK-ovima

Ključna pouka iz Plana rada za razdoblje 2023. – 2026. bila je potreba da mreže koje su razvile skupine za OMK nastave s radom izvan okvira izvješća skupine za OMK i da se omogući kontinuirani angažman kako bi se potaknula provedba preporuka[18]. Planom rada za razdoblje 2027. – 2030. nastojat će se osigurati kontinuitet i ostvarivanje rezultata u okviru tematskih fokusa nedavnih OMK-ova s pomoću djelovanja koja uključuju moguće (i) preglede stanja, (ii) neformalne razmjene mišljenja u Odboru za poslove u kulturi radi razmjene najnovijih informacija o provedbi preporuka na nacionalnoj razini i razini EU-a i (iii) uključivanje preporuka iz pregleda u sklopu OMK-a u druge procese razvoja politika.

F. Prezentacije gostujućih izlagača / usmene razmjene u Odboru za poslove u kulturi

Cilj: kad je riječ o temama povezanima s kulturom kojima se bave druga pripremna tijela Vijeća ili vanjski dionici, „prezentacije gostujućih izlagača / usmene razmjene u Odboru za poslove u kulturi" mogu pružiti prostor za razmjenu ideja i novosti o relevantnim pitanjima. Okvirni popis tema mogao bi uključivati teme kako slijedi:

- *Ukrajina: kultura, kulturna baština i oporavak*

Razmjene mišljenja u Odboru za poslove u kulturi o pristupu Tima Europa i drugim mjerama potpore kako bi se procijenile i utvrdile dodatne potrebe i prilike za suradnju u pružanju potpore Ukrajini u području kulture i baštine.

- *Kulturna prava, kulturna demokracija i društveno angažirana umjetnost: razmjena najboljih praksi*

Rasprava u Odboru za poslove u kulturi uz doprinos relevantnih međunarodnih dionika, uključujući posebnog izvjestitelja UN-a za kulturna prava.

---

18 Vidjeti Izvješće Komisije o Planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026.

- *Konkurentnost i kulturna dimenzija europskog sektora videoigara*

Razmjena mišljenja na mogućem zajedničkom sastanku Odbora za poslove u kulturi i Radne skupine za audiovizualnu politiku i medije.

- *Arhitektonska politika, visokokvalitetno životno okruženje za sve i Novi europski Bauhaus*

Razmjena mišljenja na mogućem zajedničkom sastanku Odbora za poslove u kulturi i Radne skupine za okoliš, uz doprinos drugih relevantnih dionika, kao što je mreža europskih direktora za arhitektonske politike (EDAP).

- *Autorsko pravo – prezentacije drugih radnih skupina*

Razmjena mišljenja na mogućem zajedničkom sastanku Odbora za poslove u kulturi i Radne skupine za intelektualno vlasništvo (autorsko pravo).

- *Kultura, europska povijest i sjećanje*

Razmjena mišljenja u Odboru za poslove u kulturi kako bi se uključili relevantni dionici u području međunarodnih poslova, relevantna tijela EU-a ili drugi.

Navedeni popis ne sprečava predsjedništva da se bave drugim relevantnim temama ako to budu smatrala primjerenim.

G. Ostala djelovanja

U skladu s prethodnim planovima rada EU-a za kulturu, konferencije, seminari, studije i druga djelovanja i dalje će doprinositi provedbi Plana rada i istraživanju prioritetnih tema.

Uz zadržavanje potrebe za fleksibilnošću i prilagodljivošću u okviru tog plana rada, okvirne teme za inicijative pod vodstvom predsjedništva i mogući rezultati Vijeća mogli bi uključivati:

- doprinos knjižnica i medija otpornosti društva,
- zaštitu kulturne baštine i borbu protiv nezakonite trgovine,
- međunarodne kulturne odnose,
- vještine i kulturne djelatnosti u vrijeme tranzicije,
- autorsko pravo i kulturu,
- nematerijalnu kulturnu baštinu,
- snažan kulturni ekosustav za otporno i zdravo društvo,
- ulogu kulture u poboljšanju dobrobiti, građanskog sudjelovanja i otpornosti zajednice,
- podvodnu kulturnu baštinu,
- kulturu i održivi turizam.

PRILOG II. PRILOGU

Okvirni raspored Plana rada EU-a za kulturu za razdoblje 2027. – 2030.

	2027.		**2028.**		**2029.**		**2030.**	
	1. polovina	**2. polovina**	**1. polovina**	**2. polovina**	**1. polovina**	**2. polovina**	**1. polovina**	**2. polovina**
A. Jačanje europskih vrijednosti, kulturnih prava i umjetničke slobode								
Umjetnička sloboda			OMK					
Pristup kulturi			Aktivnost uzajamnog učenja (*mog.*)					
Knjižnice i kulturne ustanove	Konferencija „Knjižnice i mediji za otpornost društva i građanski angažman”	Konferencija „Javne knjižnice, kultura čitanja i pismenost: europske perspektive i grčke inicijative”				Pregled stanja		
Kulturna prava					Prezentacija gostujućeg izlagača / usmena razmjena u Odboru za poslove u kulturi (*mog.*)			
B. Osnaživanje umjetnika i kulturnih djelatnika te potpora ljudima i društvu								

Kultura i zdravlje		Konferencija o upućivanju na kulturu radi zdravlja	Radionica (*mog.*)	Konferencija i zaključci Vijeća (*mog.*)				
Status i radni uvjeti							Pregled stanja (*mog.*)	
Vještine i osposobljavanje			Konferencija „Vještine pripravnosti na budućnost za snažniju kulturu, baštinu i kreativne ekosustave”					
Dobrobit, građansko sudjelovanje i otpornost zajednice								Konferencija i zaključci (*mog.*)
C. Kultura, konkurentnost, otpornost, inovacije, održivost i kohezija								
Financiranje kulture	OMK							
			Konferencija o mehanizmima financiranja					
Pripravnost na krize i katastrofe				OMK				
Podaci o kulturi			Mreža stručnjaka					

Umjetna inteligencija		Konferencija o odnosu između umjetne inteligencije, intelektualnog vlasništva i uvjeta zapošljavanja u kulturnom sektoru Konferencija o upotrebi umjetne inteligencije s ciljem očuvanja i promicanja kulturne baštine	Odbor za poslove u kulturi: prezentacija gostujućih izlagača / usmena razmjena (umjetna inteligencija i autorsko pravo)	Dijalog o politikama (*mog.*)		Dijalog o politikama (*mog.*)	Konferencija i zaključci Vijeća (*mog.*)	
Kulturna baština i klima		Neformalni ministarski sastanak Konferencija o plavom gospodarstvu i promicanju podvodnih arheoloških nalazišta	Konferencija o muzejima i kulturnoj baštini kao pokretačima zaštite, obnove i otpornosti					Pregled stanja (*mog.*)
Sektorske razmjene (audiovizualni			Odbor za poslove u kulturi:	Odbor za poslove u kulturi:				

sektor, glazbeni sektor)			prezentacija gostujućeg izlagača / usmena razmjena (*mog.*) Konferencija o filmskoj baštini i filmskom obrazovanju	prezentacija gostujućeg izlagača / usmena razmjena (*mog.*)				
Arhitektonska politika	Sastanak EDAP-a	Sastanak EDAP-a Europska konferencija o arhitektonskim politikama (ECAP)	Sastanak EDAP-a	Sastanak EDAP-a Europska konferencija o arhitektonskim politikama (ECAP)	Sastanak EDAP-a Odbor za poslove u kulturi: prezentacija gostujućeg izlagača / usmena razmjena (*mog.*)	Sastanak EDAP-a Europska konferencija o arhitektonskim politikama (ECAP)	Sastanak EDAP-a	Sastanak EDAP-a Europska konferencija o arhitektonskim politikama (ECAP)
Konkurentnost kulturnog i kreativnog sektora	Konferencija „Ponovno promišljanje konkurentnosti EU-a: načini doprinosa kulturnih i kreativnih industrija”							
D. Međunarodni kulturni odnosi i partnerstva								
Nezakonita trgovina		Konferencija o nezakonitoj trgovini						

		kulturnim dobrima i krivotvorenim umjetničkim djelima						
Ukrajina	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa Odbor za poslove u kulturi: prezentacija gostujućeg izlagača / usmena razmjena (*mog.*)	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa	Pristup Tima Europa
Međunarodni kulturni odnosi	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*) Konferencija o jačanju kulturne suradnje na cijelom Sredozemlju	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*) Pregled stanja (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)	Sastanak visokih dužnosnika (*mog.*)

Smjernice o metodama rada

Opća načela

- Djelovanja u okviru Plana rada trebala bi se provoditi fleksibilno i u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti.
- Sudjelovanje je dobrovoljno i, prema potrebi, temelji se na imenovanjima država članica.
- Djelovanja u okviru Plana rada ne bi trebala neopravdano povećati administrativno opterećenje za države članice, Komisiju i dionike.
- Komisija može podupirati provedbu Plana rada pružanjem stručnog znanja i, prema potrebi, logističke ili financijske potpore.
- Ishodi djelovanja provedenih u okviru Plana rada mogu se prema potrebi predstaviti Vijeću ili njegovim pripremnim tijelima.
- Djelovanja u okviru Plana rada mogu poslužiti kao temelj za budući razvoj politika i preporuke.
- Predsjedništva, države članice i Komisija trebali bi nastojati osigurati usklađenost među djelovanjima u okviru tog plana rada i drugih relevantnih inicijativa.
- Prema potrebi će se nakon završetka određenog djelovanja dostaviti izvješće o ishodima.

Dijalozi o politikama

- Pod uvjetom da su ispunjeni proračunski uvjeti, Komisija će organizirati dijaloge o politikama, a pojedinačne države članice ili predsjedništva mogu predložiti posebnu temu ili organizirati dodatne dijaloge ili događanja, među ostalim u vezi s relevantnim inicijativama donesenima na nacionalnoj razini.

- U dijalozima o politikama trebali bi se okupiti relevantni oblikovatelji politika, stručnjaci i, prema potrebi, dionici.

Aktivnosti uzajamnog učenja / radionice

- Aktivnosti uzajamnog učenja obuhvaćaju dobrovoljne istorazinske razmjene pod vodstvom država članica te državama članicama pružaju fleksibilan format za razmjenu najboljih praksi i iskustava.

- Država članica ili skupina zainteresiranih država članica može, ako to smatra potrebnim, predložiti organiziranje i financiranje aktivnosti uzajamnog učenja. Ako su ispunjeni proračunski uvjeti, Komisija može pružiti financijsku potporu.

- Radionice su razmjene pod vodstvom Komisije koje okupljaju države članice, stručnjake i dionike.

Otvorena metoda koordinacije (OMK)

- OMK-om se pruža okvir za suradnju, razmjenu mišljenja i razmjenu dobrih praksi među državama članicama u pogledu određenih zajedničkih tema i omogućuje izrada neobvezujućih preporuka.

- Mandat OMK-a finalizirat će Odbor za poslove u kulturi, prema potrebi uz doprinos relevantnih drugih radnih skupina i na temelju nacrta mandata koji je predložila Komisija.

- Mandatom se može predložiti pozivanje trećih strana, uključujući treće zemlje, u skupinu za OMK.

- Svaka skupina za OMK bit će odgovorna za imenovanje predsjednika ili supredsjednikâ na prvom sastanku.

- Ovisno o temi, skupinu za OMK moglo bi se potaknuti na osnivanje, prema potrebi, manjih fokusnih skupina, kao i na primjenu participativnih metoda.

Mreže i razmjene stručnjaka

- Mreže i razmjene stručnjaka mogu se upotrebljavati ako je potrebna kontinuirana suradnja, razmjena informacija ili koordinacija.

- Države članice i Komisija, prema potrebi, za te mreže i razmjene imenuju relevantne stručnjake.

Daljnje postupanje u vezi s prethodnim OMK-ovima

- Prema potrebi mogu se organizirati pregledi stanja, razmjene mišljenja ili druge aktivnosti daljnjeg postupanja o temama kojima su se bavili OMK-ovi u okviru Plana rada za razdoblje 2023. – 2026. ili prethodnih planova rada.

- Tim bi se aktivnostima trebali procijeniti nedostaci u provedbi, utvrditi odgovornosti za daljnje postupanje i uspostaviti poveznice s budućim razvojem politika EU-a i nacionalnih politika.

Prezentacije gostujućih izlagača / usmene razmjene u Odboru za poslove u kulturi

- U Odboru za poslove u kulturi mogu se organizirati prezentacije gostujućih izlagača ili usmene razmjene kako bi se olakšala rasprava o novim pitanjima i kretanjima u područjima politike povezanima s kulturom.

- Takve razmjene mogu uključivati doprinose vanjskih stručnjaka i dionika, kao i predstavnika drugih relevantnih pripremnih tijela Vijeća, u skladu s Poslovnikom Vijeća.

Glavni politički referentni dokumenti

- Deklaracija iz Cáceresa (Španjolska, 2023.)
- Povelja Europske unije o temeljnim pravima (SL C 326, 26.10.2012.)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Kulturni kompas za Europu” (COM(2025) 785 final)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o akcijskom planu EU-a za borbu protiv nezakonite trgovine kulturnim dobrima (COM(2022) 800 final)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Akcijski plan za kontinent umjetne inteligencije” (COM(2025) 165 final)
- Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Iskorištavanje inovacijskog potencijala EU-a – Akcijski plan za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a” (COM(2020) 760 final)

– Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Nova europska agenda za kulturu” (COM(2018) 267 final)

– Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Novi europski Bauhaus – atraktivan, održiv, zajedno” (COM(2021) 573 final)

– Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o akcijskom planu za europsku demokraciju (COM(2020) 790 final)

– Zaključci Vijeća o procjeni pravnog okvira za audiovizualne medijske usluge i usluge platformi za razmjenu videozapisa (C/2025/2954, 26.5.2025.)

– Zaključci Vijeća o ugroženim i raseljenim umjetnicima (SL C 185/39, 26.5.2023.)

– Zaključci Vijeća o upravljanju u području kulture (SL C 393/8, 19.12.2012.)

– Zaključci Vijeća o kulturi, visokokvalitetnoj arhitekturi i izgrađenom okolišu kao ključnim elementima inicijative „novi europski Bauhaus” (SL 2021/C 501 I/03, 13.12.2021.)

– Zaključci Vijeća o osnaživanju kulturnih i kreativnih sektora razvojem publike na temelju podataka (C/2024/3542, 31.5.2024.)

– Zaključci Vijeća o jačanju kulturne i kreativne dimenzije europskog sektora videoigara (C/2023/1345, 30.11.2023.)

– Zaključci Vijeća o pristupu EU-a kulturnoj baštini u sukobima i krizama, dok. 9837/21

– Zaključci Vijeća o poboljšanju i poticanju pristupa kulturi (C/2024/7446, 13.12.2024.)

– Zaključci Vijeća o potpori mladim umjetnicima te kulturnim i kreativnim djelatnicima na početku karijere (C/2025/3165, 4.6.2025.)

– Zaključci Vijeća o strateškoj ulozi kulture, kulturne baštine i audiovizualnih djela u očuvanju europskih vrijednosti i demokratske otpornosti (C/2025/6562, 10.12.2025.)

– Konvencija Vijeća Europe o zaštiti arheološke baštine Europe (revidirana) (Konvencija iz Vallette, 1992.)

– Konvencija Vijeća Europe o zaštiti arhitektonske baštine Europe (Konvencija iz Granade, 1985.)

– Konvencija Vijeća Europe o kaznenim djelima povezanima s kulturnim dobrima (Nikozija, 2017.)

– Okvirna konvencija Vijeća Europe o vrijednosti kulturne baštine za društvo (Konvencija iz Faroa, 2005.)

– Konvencija Vijeća Europe o krajobrazima (Firentinska konvencija, 2000.)

– Rezolucija Vijeća o planu rada za kulturu za razdoblje 2023. – 2026. (SL 2022/C 466/01, 7.12.2022.)

– Deklaracija iz Davosa naslovljena „Ususret visokokvalitetnoj građevinskoj kulturi (Baukultur) za Europu” (Švicarska, 2018.)

– Strategija EU-a za suzbijanje antisemitizma i njegovanje židovskog načina života (2021. – 2030.) (donesena 5. listopada 2021.)

– Studija Europske komisije, 2020., *The status and working conditions of artists and cultural and creative professionals* (Status i radni uvjeti umjetnika te kulturnih i kreativnih djelatnika), završno izvješće, https://culture.ec.europa.eu/resources/document-library/the-status-and-working-conditions-of-artists-and-cultural-and-creative-professionals-0

– Studija Europske komisije, 2026., *Study on the discoverability of diverse European cultural content in the digital environment* (Studija o mogućnosti otkrivanja različitih europskih kulturnih sadržaja u digitalnom okruženju), završno izvješće, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/34da2669-32b4-11f1-be39-01aa75ed71a1

– Europska komisija, izvješće o socijalnoj zaštiti umjetnika, svibanj 2025., *Mutual learning on inclusive social protection for artists and creative workers* (Uzajamno učenje o uključivoj socijalnoj zaštiti umjetnika i djelatnika u kreativnim sektorima) – Europska komisija, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/social-protection-social-inclusion/mutual-learning-inclusive-social-protection-artists-and-creative-workers-2025-05-06_en

– Strateški program Europskog vijeća za razdoblje 2024. – 2029. (EUCO 15/24)

– Europsko nadzorno tijelo za rad, studija ELA-e, objavljena u prosincu 2024., https://www.ela.europa.eu/en/news/creative-sectors-ela-study-reveals-precarious-working-conditions-and-undeclared-labour

– Rezolucija Europskog parlamenta od 21. studenoga 2023. s preporukama Komisiji o okviru EU-a za socijalni i profesionalni položaj umjetnika i radnika u kulturnom i kreativnom sektoru (2023/2051(INL))

– EPRS, studija Službe Europskog parlamenta za usluge parlamentarnih istraživanja, *EU framework for the social and professional situation of artists and workers in the cultural and creative sectors* (Okvir EU-a za socijalni i profesionalni položaj umjetnika i radnika u kulturnom i kreativnom sektoru), studeni 2023., https://www.europarl.europa.eu/thinktank/fr/document/EPRS_STU(2023)747426

– Strateški plan Ureda Europske unije za intelektualno vlasništvo do 2030.: *The EUIPO's DNA, a robust, inclusive, diverse and sustainable IP ecosystem that works for all* (DNK EUIPO-a, snažan, uključiv, raznolik i održiv ekosustav intelektualnog vlasništva koji funkcionira za sve)

– Europol (2026.), *Changing tactics, changing targets: the evolving nature of museum heists* (Promjena taktike, promjena meta: promjene u načinu izvršenja krađa u muzejima), serija izvješća Spotlight Europola, Ured za publikacije Europske unije

– Deklaracija skupine G-20 iz KwaDukuze (Južna Afrika, 2025.)

– Deklaracija iz Rima ministara kulture skupine G-20 i Deklaracija čelnika skupine G-20 (Rim, 2021.)

– Deklaracija ministara kulture skupine G-20 iz Salvadora da Bahije (Brazil, 2024.)

– Publikacija ICOMOS-a *European quality principles for EU-funded interventions with potential impact upon cultural heritage: revised edition* (Europska načela kvalitete za intervencije koje financira EU s mogućim učinkom na kulturnu baštinu: revidirano izdanje), studeni 2020.

– Izvješće MOR-a iz 2023.: *The Future of Work in the Arts and Entertainment Sector | International Labour Organization* (Budućnost rada u sektoru umjetnosti i zabave | Međunarodna organizacija rada), https://www.ilo.org/publications/future-work-arts-and-entertainment-sector

– Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Europski štit za zaštitu demokracije: za jača i otpornija demokratska društva", (JOIN(2025) 791 final)

– Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti (JOIN(2025) 130 final)

– Zajednička komunikacija Europskom parlamentu i Vijeću „Ususret strategiji EU-a za međunarodne kulturne odnose", (JOIN(2016) 29 final)

– Zajednička izjava „Europa za kulturu – kultura za Europu”, 2026. (SL C, C/2026/3440, 25.6.2026.)

– MONDIACULT 2025., obveza ministara kulture – zaključni dokument (Barcelona, 1. listopada 2025.)

– Povelja s Porto Santa – Kultura i promicanje demokracije: ususret europskom kulturnom građanstvu (2021.)

– Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022.)

– Uredba (EU) 2024/1689 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o utvrđivanju usklađenih pravila o umjetnoj inteligenciji i o izmjeni uredaba (EZ) br. 300/2008, (EU) br. 167/2013, (EU) br. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 i (EU) 2019/2144 te direktiva 2014/90/EU, (EU) 2016/797 i (EU) 2020/1828 (Akt o umjetnoj inteligenciji) (SL L 2024/1689)

– Izvješće Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o planu rada EU-a za kulturu za razdoblje 2023. – 2026. (COM(2026) 337 final)

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Culture and Health, Time to Act* (Kultura i zdravlje, vrijeme je za djelovanje) (2025.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be89805d-9cf8-11f0-97c8-01aa75ed71a1/language-en

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Creative Shifts: Empowering culture for sustainable living* (Kreativne promjene: osnaživanje kulture za održiv život) (2025.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/043230ba-d250-11f0-8da2-01aa75ed71a1

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Strengthening Cultural Heritage Resilience for Climate Change* (Jačanje otpornosti kulturne baštine na klimatske promjene) (2022.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4bfcf605-2741-11ed-8fa0-01aa75ed71a1/language-en

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *The Status and Working Conditions of Artists and Creative and Cultural Professionals* (Status i radni uvjeti umjetnika te kreativnih i kulturnih djelatnika) (2023.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Strengthening Europe through Public Libraries – How sustained investment in public libraries and their multiple roles delivers social, cultural and democratic returns* (Jačanje Europe putem javnih knjižnica – kako održivo ulaganje u javne knjižnice i njihove višestruke uloge donose društvene, kulturne i demokratske koristi) (2026.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/623284d9-8184-11f1-bf5e-01aa75ed71a1/language-en

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Stormy Times – Nature and humans: Cultural Courage for change* (Olujna vremena – priroda i ljudi: kulturna hrabrost za promjene) (2022.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0380f31c-37c9-11ed-9c68-01aa75ed71a1/language-en

– Izvješće skupine stručnjaka država članica za otvorenu metodu koordinacije (OMK) *Towards a shared culture of architecture – Investing in a high-quality living environment for everyone* (Prema zajedničkoj kulturi arhitekture – ulaganje u visokokvalitetno životno okruženje za sve) (2021.), https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/bd7cba7e-2680-11ec-bd8e-01aa75ed71a1/language-en

– Dijalog civilnog društva „Glasovi kulture”, 2021., https://voicesofculture.eu/2021/07/06/brainstorming-report-status-working-conditions-for-artists-cultural-and-creative-professionals/

– Haška konvencija UNESCO-a o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1954.

– Konvencija UNESCO-a o mjerama zabrane i sprječavanja nezakonitog uvoza, izvoza i prijenosa vlasništva kulturnih dobara iz 1970.

– Konvencija UNESCO-a o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972.

– Preporuka UNESCO-a u vezi sa statusom umjetnika iz 1980.

– Drugi protokol Haške konvencije UNESCO-a o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanog sukoba iz 1999.

– Konvencija UNESCO-a o zaštiti podvodne kulturne baštine iz 2001.

– Konvencija UNESCO-a o zaštiti nematerijalne kulturne baštine iz 2003.

– Konvencija UNESCO-a o zaštiti i promicanju kulturnih izričaja iz 2005. (uključujući njezinu prilagodbu digitalnom okruženju – operativne smjernice iz 2020.)

– Preporuka UNESCO-a o zaštiti i promicanju muzeja i zbirki, njihove raznolikosti i uloge u društvu iz 2015.

– Okvir za kulturnu statistiku Instituta za statistiku UNESCO-a iz 2025.

– *Re|Shaping Policies for Creativity: we shared, we act, we build (2026 Fourth edition)* ((Pre)oblikovanje politika za kreativnost: dijelimo, djelujemo, gradimo (2026., četvrto izdanje)), UNESCO

– Preporuka UNESCO-a o etici umjetne inteligencije (studeni 2021.)

– UNESCO: provedba Preporuke UNESCO-a iz 1980. u vezi sa statusom umjetnika; https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000235409

– Rezolucija Opće skupštine Ujedinjenih naroda pod naslovom „Promijeniti svijet: program održivog razvoja do 2030.” (donesena 25. rujna 2015.)

– Ujedinjeni narodi, Pakt za budućnost (A/RES/79/1, donesen 22. rujna 2024.)